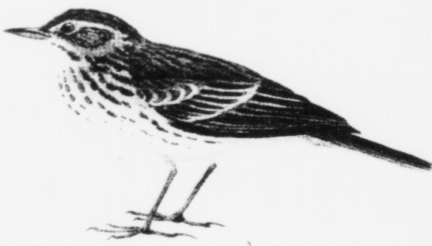

Summir av fuglunum vóru ógvuliga sjáldsamir og komu av fjarskotnum leiðum. Arbeitt verður nú við at fáa eina fuglastøð í lag í Akrabyrgi

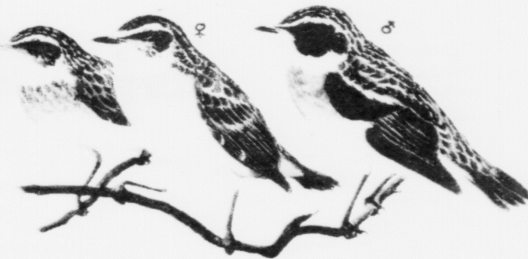

Skógargrátittlingurin er bert skrásettur einaferð fyrr í Føroyum

Leygardagur 16. oktober 1982

Sá 101 fuglasløg í fyra vikur

Í fyra vikur eru skrásett 101 – hundrad og eitt – fuglasløg í Akrabyrgi. Flytifuglur. Fuglur á veg til vetrarbu-staðin og flytifuglur á veg til Suduratlantshavð at eiga.

Ein fuglakonur, Søren Sørensen, hevur í knappar fyra vikur í samstarvi við Føroya Náttúrugripasavni gjørt eina roynd at skráseta flytifugl, sum ferðast framvið Føroyum og flytifugl úr Føroyum.

Talið 101 fuglasløg sigur kanska ikki so nógv, men tá sagt verður, at tilsamans eini 235 fuglosløg eru skrásett í Føroyum, sigur talið kanska meira.

Av hesum 101 fuglasløgum eru einir 25–30 heilt sjáldsamir gestir her á klettaum, og summir eru sæddir undir 10 ferðir. Onkur, t.d. reyðsteinstólpa, er bert skrásett fyra ferðir áður. Tann dagin, Søren sá hana fyrstu ferð taldi hann 30 og teir komandi dagar varð hon sædd ymsastaðni í landinum.

Eftir Søren Sørensen og Dorete Bloch á Náttúrugripasavninum, at døma eydnadist royndin í Akrabyrgi væl. Arbeitt verður tí við atlanini at

fáa eina fuglastøð í Akrabyrgi.

Ein fuglastøð

Hvat er ein fuglastøð? Søren greiðir frá, at ein fuglastøð er ein tóst støð, sum skrásetir flytifugl og er mannað í minsta lagi á vøri og á heysti. Ofta við amatørur. Skrásetingar verða gjørdar dag frá degi og fuglar verða eisini ringmerktir.

Tilíkar fuglastøðir liggja víðar hvar framvið strondini í Europa. Næst okkum liggja fleiri í Bretlandi, men eingin er millum Ísland og Færøyske, sum liggur millum Orknøyggiar og Sjetland.

Tankin at fáa skipaða eina fuglastøð í Føroyum er fyrstuferð nevndur í 1949. Tá høvdu Kenneth Williamsson, kendur bretskur fuglfrøðingur, og Niels á Botni, sum andaðist fyrri stuttum, eitt brævaskefti í eitt ár. Teir greiddu hvørjum øðrum frá skrásetingum og royndum. Teir vísa á, at tað hevði verið virðismikið við eina fuglastøð í Føroyum.

Siðan er ikki meira hent. Men fuglastøðir eru siðan komnar víða hvar, men

eingin í Føroyum, sum annars skuldi verið eitt naturligt stað, halda Søren og Dorete.

Men í ár fingu tey so eina roynd í lag. Dansk Færøsk Kulturfond stuðlaði tiltakinum við 8000 kr. og Færøskdirektoratet setti eitt burum til taks.

Annars hevur Náttúrugripasavnið fingið loyvi at planta íðan vøkstur á einum øki í Akrabyrgi og á Myklesholmi, soleiðis at tað fer at bera til at fanga fugl og merkja hann. Skogtróndingarnóvndin hevur játtað at planta og seta hegn upp, upplýsir Dorete.

Søren er annars ikki náttúrufrøðingur, men hevur stóran áhuga fyri fuglum. Søruga fyr flytifuglum í Íslandi og Grønlandi. Men tá hann var lærari í Høydøtum næststórsta skúlaar, fekk hann eisini áhuga fyri føroyskum fugli og gjørdi mangar skrásetingar tað tíðina.

Best spurvafuglar

Søren sá nú í Akrabyrgi serliga nógvan spurvafugl. Stórur partur av hesum kom

eyðst í frá og sunnanífra. Av teimum vóru nógvir heilt sjáldsamir, einir 25–30.

Sum dømi um sjáldsamar fuglar nevnið hann, umframt reyðsteinstólpana, skógargrátittlingin, sum bert er skrásettur einaferð áður í Føroyum og ta ferðina eisini av Sørini. Tann eini dagin sá Søren 11 skógargrátittlingar.

Men við vestanvindinum sá hann eisini gæs og aðrar vøðufuglar úr Íslandi og Grønlandi. Annars sá Søren ikki nógvir antarfuglar, tí hann var bert í Akrabyrgi og ikki við nakað vatn.

Tað, sum hevur stóran áhuga, er at kanna í hvørjum ættum og vindaðurskiftum, fuglurin kemur henda vegin, tí í veruleikanum kemur fuglurin útán fyri vanliga flytist, greiðir Søren frá.

Seta skeiva kos

Í sambandi við vind visir Søren á, at fyrr trúðu fuglfrøðingar, at fuglurin varð tikin av leið av tí nógv vinda. Men henda ítræðingin er bert ein partur av sannleikanum, tí eisini tá vindurin er minni ella eingin, hendir tað seg, at fuglur er skrásettur langt frá síni vanligu flytist.

Fuglakonir eru alt meira og meira komnar eftir, at fuglurin setir skeiva kos. Málið er tað rætta, men í staðin fyri at fara eystur eftir fer fuglurin vestur eftir og skeivan vegin runt knøttin. Henda hugsanin verður progvað oftari og oftari.

Til dømis eru fuglar sæddir í Føroyum, sum annars bert finnast hinu megin Úralfjallaroðina. Við øðrum orðum er fuglurin farin 180 stig skeivan vegin. Somuleiðis er fuglur, sum eigur í Eystur-europa, men sum annars heldur til eystan fyri, í t.d. India, sæddur her og er farin í ein útnýðing í staðin fyri í ein landsynning.

Hóast henda teoriin, um at

Reyðsteinstólpa er nú skrásett fimm ferðir í Føroyum. Tann eini dagin sá Søren 30 reyðsteinstólpar

fuglurin fer skeiva leið, er progvað fleiri ferðir so gevur hon kortini ikki alla ítræðingina, halda Dorete og Søren, tí fer Søren, nú hann er kominn til Danmarkar aftur, at kanna vøðukort frá útdarskeðnum, hann hevur skráseti fugl í Akrabyrgi.

Annars siga tey bæði, at nógvir flytifuglar eru vanligari gestir her á oyggjunum, enn fólk hava hildið áður. Og nógvir av gestunum koma frá fjarskotnum leiðum.

Summir støðufuglar flyta

Umframt at eygleiða flytifugl hevur Søren eisini havt eygð við fugli, sum verður hildin at vera støðufuglur, men sum kortini flytur í ein vissan mun. Fuglfrøðingar hava altíð hildið, at fjørggratittlingurin er ein støðufuglur, men Søren hevur nú sæð, at nógv av honum kortini flytur. Somuleiðis flytur nakað av gráspurvum.

Hetta er nýggj vitan og Dorete og Søren gita, at tað serliga eru ungir fuglar sum flyta. Kanska tí tað er ov nógv til. Tey siga, at tá fuglur bæði er støðufuglur og flytifuglur, flytur ofta tann ungur fuglurin.

Hegriin, sum er her á landi serliga seint á sumri og á heysti, er ungflugur. Hann kemur helst úr Skotlandi og Noregi.

Somuleiðis halda tey, at kann ungi ravnurin í Føroyum rýmir. Men hetta ber ikki til at kanna gjølligari útán við ringmerking av fugli.

50 sular um tíman

Søren taldi eisini havfugl, tá hesin fór frá summarbustaðnum og út á havið, har fuglurin heldur til á vetri.

Tann eini dagin taldi hann til dømis 50 sular um tíman naida leiðina suður eftir – til Orknøyggiar, Biscaya, ja, heilt suður til strondina í Norðrafrika. Meðan tær gomlu sulurnar venda norður aftur árið eftir, verður ungulan ofta burturi eini tveir trý ár.

Men Søren sá eisini havfugl, sum heldur til uppi í Grønlandi og har umleiðir á sumri, á veg suður í Suduratlantshavið at eiga. Hetta var t.d. svartur havskrapur, sum, nú tað sumrar sunnanfyri, fer suður til Falklandsoyggiarar at eiga.

Kann mannast við «super-amatorum»

Bæði Søren og Dorete vona, at tað fer at eydnast at fáa eina fuglastøð í lag í Akrabyrgi. Eftir teimum báðum at døma er kostnaðurin ikki so stórur. Støðin skal mannast av helst tveimum personum á vøri og á heysti í einar tveir mánaðir. Útreiðslurnar eru til mat, býli og ferðir.

Søren upplýsir, at slíkar støðir eru ofta mannaðar av amatørur, ella rættari «super-amatorum», sum kenna allan fugl. Ikki bara á útsjónd, men eisini ljóð flog og aðrar eginleikar.

Føroyingar eru ikki so vanir at geva sær far um smáan, utlendskan flytifugl. Tí er tað útán iva neyðugt at manna eina fuglastøð í Føroyum, um hon kemur í lag, við utlendingum ta fyrstu tíðina. Men tey bæði ivast ikki í, at áhugaðir føroyingar kunnu fáa inspiratión og fáa ta vitan, soleiðis at føroyingar sum frálíður kunnu manna eina slíka fuglastøð.

jo-mo

Í Akrabyrgi, sum er eitt ógvuliga naturligt stað at skráseta fugl í, var tann fuglakonin danin, Søren Sørensen, í fyra vikur